

אי המטמון

סרי לנקה הוא אחד היעדים האופנתיים בשנים האחרונות, והעונה כעת בשיאה. רוב התיירים מבלים על ערסל וגלשן בחוף, אבל כדאי להיפרד מהם לכמה ימים ולגלות את נפלאותיו של מרכז האי - יותם יעקבסון

עכשיו העונה. חופשות חג המולד וסילבסטר האירופיים והצפון-אמריקאים ושל כל הכמהים לשמש ולחופים ולגלישת גלים הן שעתם היפה של היעדים הטרופיים, החמים, אלה שסוכני הנסיעות אוהבים לשווק כאקזוטיים. אחד האופנתיים שבהם בשנים האחרונות הוא סרי (שרי) לנקה. על החופים הנהדרים של האי כולם שמעו, אבל נפלאותיו של מרכז האי מוכרות פחות. אז הנה המלצה: השאירו את גלשן הגלים לכמה ימים, היפרדו לכמה ימים מהערסל התלוי בין שני עצי קוקוס (עם הבטחה לשוב בקרוב), והעפילו אל ההרים הגבוהים שבלב סרי לנקה. תגלו נופים נפלאים ועושר תרבותי גדול.

אזור העיירה מטלה (Matale), שדרכו בדרך כלל מעפילים אל מרכז האי, מוכר כגן תבלינים פורה. משני צדי הדרך עולה צמחייה מתפקעת מרוב ירק; עצי מנגו רחבי צמרת ומניפות גדולות של עלי כננה. חוות התבלינים גובלות כאן זו בזו, ובהן משתרגים זה בזה גידולים שונים וריחניים. תוך כרי שחולפים באזור לא ניתן להתעלם משלטים המזמינים לביקור בחוות שבהן פתוחים מרכזי מבקרים.

פסגת אדם. ההר מקודש לבודהיסטים, להינדואים וגם לנוצרים. הטיפוס למקדש הנמצא בפסגה מתבצע ב-5,200 מדרגות, שבעה קילומטרים בכל כיוון

בסיוור קצר ניתן להכיר את מראה עץ הקארי (ולגלות שזה לא תערובת תבלינים אלא תבלין מטוים מאוד), הקינמון שבו התפרסם האי, הקרדמון (הל) שעליו ענקיים ורעיו זעירים וצמודי קרקע, שורשי הכורכום, הפלפל השחור, שחלב הווניל, את אגוז המוסקט הנתון במעטפת שריגי צמחי ארום כרם ועוד. מדריכי הסיוור, מיזמנים ומשומנים, מוכרים ערב רב של תרופות ותכשירים "מסורתיים" נגד כאבים ונגד השמנה, למען אריכות ימים ולטובת שלום בית. גם אם לא מאמינים (בצדק) למילה מדבריהם, עדיין אפשר לקבל את הצעתם למסאז' קצר.

השן הכי קדושה

במעלה הדרך מגיעים אל העיר קנדי (Kandy), ששימשה כבירה האחרונה של האי לפני נפילתו בידי הבריטים ב-1815. עד היום בני קנדי תופסים את עצמם מוכבדים ותרבותיים מיתר בני האי. אחד מסממני הלבוש של נשות העיר הוא רצועה של קפלי בר, החונקת את החצאית בחלקה העליון.

גם מבלי להיות חובבי בוטיקה קל להתאהב בגני פראדניה (Peradeniya), שראשיתם בימים שבהם שלטו כאן המלכים, אולם תחת שלטון הבריטים גדלו והתעצמו, וכיום הם חובקים שטח של שישים הקטרים. בחלקות השונות מרשאות

מוסגנונות, דקלים מסוגים שונים ועצים שגועי הענק שלהם נראים כרגלי פיל. באזור מסוים של הגנים משתכנים קבוע מאות עטלפי פירות ענקיים שמעופפים מעט גם ביום. גם המקומיים מעריכים את יופיו של המקום. זוהי נקודת מפגש קבוע של זוגות אוהבים היושבים על ספסלים ומביטים זה בזה בערצה או אזורים אומץ ומסתתרים בין קפלי שורשי התמיכה של גזע עבה.

בעיבורה של העיר שוכן מקדש השן, ללא ספק המקום המקודש ביותר לרוב הסינהאלי-בודהיסטי החי באי. פעם בשנה, בעיצומו של הקיץ, נערך הפראדה, פסטיבל השן. במהלך הפסטיבל מתקיימת תהלוכה של רקדנים, נגני תופים ומחצצרים סביב המקדש וברחובות העיר. בסך צועדים עשרות פילים מעוטרים. במוקד התהלוכה פיל מיוחד, שנבחר לתפקיד ומשמש בו כל חייו; הוא נושא על גבו העתק של השן המקורית והמונים חולקים לו כבוד רב.

השן המקורית שמורה בחרייהדרים, נתונה בארון עשוי זהב טהור ועטופה שכבות רבות של משי ושל פשתן. רק פעם בכמה שנים היא מוצאת מויכלה. הבאים למקדש חולצים את נעליהם, מהלכים באולמות, מגישים מנחות, מדליקים נרות, פוקדים את היכלו של פיל התהלוכה המנחה שפוחלץ לאחר מותו, ומתפללים מול קודש הקודשים שבו מוחזקת השן.

עם כיוון השעון: פסגת אדם, מטעי תה, מפלי רמבודה ופסלו של אחד האלים ההינדיים המגנים על מקדש השן, למורת שהוא בכלל מקדש בודהיסטי

על-פי המסורת, שן אחת משיני הבורה שרדה, וגם היא נחלצה רק בקושי רב מידי צורניה, המתנגדים לבורהיים. מאמינים שבמאה הרביעית לספירה הברחה השן לנקה, כשהיא מוצפת בתרוקתה של נסיכה הדוית. בלנקה קיבלו את השריד הקדוש ככבוד מלכים ושמרו עליו מכל משמר. לימים הפכה ההחזקה בו סמל לליגיטימציה שלטונית. שליטי האי בנו עבודה היכלות מפוארים.

בעקבות גלי כיבושים סמיליים שהגיעו מהודו נדרו מקדשי השן לדרוניהם דרומה, עם ערי הברה. במאה ה-16, כשהפורטוגלים השתלטו על האי, הם פעלו נגד הדתות המקומיות. הם הצהירו שחטפו את השן והשמירו אותה, אך כוהני המקדש התעקשו שהשן שנלקחה על-ידם הייתה העתק של המקור, שהוצפן במקום מנטחים. בראשית המאה ה-17, לאחר השתלטות ההולנדים על חופי האי ונסיגת הפורטוגלים, הוקם בקנדי מקדש השן. עם כניעת העיר בפני הבריטים הפרו הכובשים את חוקי המקום. הם פרצו לקודש הקודשים ובחננו את השן. לעדותם, הופתעו לגלות ששן הבורה היא למעשה שן של סוס.

יש עוד הפתעות במקדש הזה, שהוא כוכר בודהיסטי. בחצר הקדמית ישנם מקדשים לארבעה אלים הינדיים, הנחשבים למגיני המקדש המרכזי. מה עושים אלים הינדיים במקדש בודהיסטי? זוהי

מסביב לעולם

5 טו 9 בינואר

יום שלושת המלכים, ספרד

מי שפספס את הכריסמס, ורוצה בכל זאת לטעום משהו מאווירת החגים הנוצריים, ישמח מן הסתם לשמוע ש-12 יום אחרי חג המולד המערבי, מתקיים האפיפינה, חג המולד של הכנסיות המזרחיות (היוונית-אורתודוקסית, הרומנית, הארמנית ואחרות). זכר ממנו נשאר גם בארצות הקתוליות, אבל בכל אחת מהן הוא עבר עיבוד קצת אחר. לפי המסורת, בלילה ה-12 להיוולדו, קיבל ישו התינוק את מניהם של שלושת מלכי המזרח, שבאו להכיר באלוהותו. לכן קוראים ליום הזה גם "יום שלושת המלכים" (או שלושת החכמים) וגם "הלילה ה-12".

בספרד הוא נקרא Cabalgata los Reyes Magos, ויש לו הרבה וריאציות. בברצלונה, למשל, החגיגה מתקיימת ליד הים, שם מקבלים את שלושת החכמים בויקוקים ובכלי נגינה, ומשם סובבת התהלוכה בכל העיר. בסביליה המלכים מגיעים בכרכרת זהב, שמובילה את התהלוכה. המלכים מחלקים ממתקים לילדים.

מתי: 5 בינואר

איפה: בברצלונה התהלוכה יוצאת לדרך בארבע וחצי מ' Moll de la Fusta

יום שלושת המלכים, צרפת

בצרפת מוכרים בכל הפטיסרי את "עוגות המלכים" (Galette des Rois) שמקושטות בכתר. בתוך כל עוגה חבוי פסלון או מטבע, שמי שמצא אותו הוא המלך או המלכה לאותו יום. העוגות נמכרות עד סוף ינואר. אגב, המגנים על מקדש השן, למורת שהוא בכלל מקדש בודהיסטי

איפה: צרפת

מתי: 5-7 בינואר, ובעצם כל החודש

פסטיבל הבומל, בלגיה

בעיר הבלגית הקטנה Ronse הפך האפיפינה ליום שבו מסירים את קישוטי הכריסמס, אבל גם זה נעשה בקרבול גדול וחגיגי, עם תחפושות ודמויות ענק הנקראות Bommels. תהלוכת הדמויות הצבעוניות הללו חשבת שיא האירועים במה שנקרא "יום שני המטורף" (Crazy Monday), שמתקיים מדי שנה באופן מבלבל למדי דווקא ביום שבת אחרי האפיפינה.

איפה: Ronse, בחלק הפלמי של בלגיה

מתי: 7-9 בינואר

אינטרנט: www.bommelsfeesten.be

פוסט-סילבסטר, ברצלונה

למי שפספס גם את הכריסמס וגם את האפטר-פרטי של שלושת המלכים, פרס ניהומים: בסוף השבוע הראשון של ינואר חוגגים בברצלונה את פסטיבל Tres Tombs, לכבודו של אנתוני הקדוש. הקשר לאנתוני לא לגמרי ברור, שכן יומו של הקדוש הוא בכלל שבועיים אחר כך, אבל השימוש של הפסטיבל הוא תהלוכות סוסים, הוזכרים לכך שכומר יברך אותם.

איפה: רובע סנט אנדרו ורובע Eixample

בברצלונה, וכן במרכז בשם Vilanova, שמנצא כארבעים דקות נסיעה ברכבת מברצלונה

מתי: 8 בינואר, 10:30 הולאה

גני פראדניה. גנים בוטניים מרהיבים בעיר קנדי. שורשי העצים הענקיים משמשים כיעד בילוי למשפחות ומקום מסתור לזוגות אוהבים

אותם, קוצצים ומייבשים. לקינוח מקבלים תה, ואפשר כמובן גם לקנות ממנו. נורה אלייה התפתחה כעיירת קיט בריטית. בגובה שבו היא בנויה פחות מורגשים החום והלחות, ותדיר שורה בה צינה נעימה ומעורפלת. העיירה עצמה אינה יפה במיוחד. אמנם יש בה מלונות מימי הראג' הבריטי וגנים נחמדים, אך יותר מכול זוהי נקודת יציאה אל מסלולי הליכה יפים בסביבה. מעט דרומית לעיירה ניצב בצד הדרך מקדש הינדי עטור פסלים צבעונים. הוא ניצב על המקום המדויק שבו, לפי המסורת, נכלאה סיטא, אשתו האהובה של ראמה, שסיפורם מגולל באפוס הרמאיאנה.

פסגת אדם

נסיעה בת כשעתיים וחצי מגורה אלייה מערבה מובילה אל פסגת אדם. כשמגיעים לשם בלילה הפנסים לאורכו של השביל המעפיל אל הפסגה נראים כמו נחש אור עקלתון המטפס אל שמי הלילה. כבר לפני כאלף שנה נחשב ההר הגבוה (2,243 מטרים מעל פני הים). שצורתו כחרוט דק שמיתמר אל על, למקום מקודש. במרומי ההר משתחים הצליינים על טביעת "סרי פאדה" (Sri Pada) - בתרגום מסנסקריט "טביעת כף הרגל הקדושה" - שנמצאת בסלע בראש ההר. טביעת כף הרגל נתפסת על-ידי הסינגהאליים, הבורהיסטים באמונתם, כטביעת כף רגלו השמאלית של בודהה בטרם עלה למרומים. ההינדואים רואים בטביעת כף הרגל את סימנו של שיווא, בעוד הנוצרים מאמינים שזהו המקום שבו ירד אדם מגן עדן אל האדמה. את הטיפוס ב-5,200 המדרגות (בסך-הכול שבעה קילומטרים בכל כיוון) מתחילים רוב הצליינים לעשות סביב השעה שתים בלילה, כדי שיגיעו אל הפסגה סביב זריחה, מועד הנחשב למקודש במיוחד. הנוף הנשקף מלמעלה יפה במיוחד. השמש העולה שולחת את קרניה ומגלה טפח אחר טפח את נוף הגבעות המיוערות והאגמים שסביב ההר. הציפורים מתחילות לזמר את ניגונו של יום חדש. בימים צלולים במיוחד ניתן לראות את קולומבו (Colombo), הבירה המודרנית, השוכנת על חוף הים במרחק 65 קילומטרים בלבד מערבית להר.

מקדש השן. כאן, לפי האמונה, שמורה אחת משיניו של בודהה

מידע מעשי

הגעה: הטיסות הנוחות ביותר מישראל הן של חברת רויאל ג'ורדניאן, דרך עמאן. **מטבע מקומי:** רופי סרי לנקרי (1 דולר = 114 רופי). **מקומות לינה:** מחיר ממוצע ללילה במלון 4 כוכבים הוא כ-100 דולרים. ברוב המקומות ניתן למצוא מלונות במגוון רמות - ממלונות תרמילאים ועד מלונות יוקרה. **ביגוד:** בניגוד לאקלים החם והלח של החופים, במרכז האי קריר, במיוחד בלילות יש להיערך בהתאם. **מזון:** יש מגוון גדול של מסעדות. מעממיות ועד תיירותיות. האוכל המקומי חריף ועשיר בטעמים פיקנטיים. במסעדות התיירותיות והיקרות יותר גדולים הסיכויים שייכינו עבורכם במיוחד אוכל לא חריף. **עונות מתאימות לטיול:** סתיו, חורף ואביב מוקדם.

העלים ומשליכות אותם אל הסלים שתלויים על גביהן.

כל קוטפות התה הן טמיליות במוצאן. בעקבות מגפה קשה שחיסלה את מטעי הקפה במאה ה-19 החליטו הבריטים לגדל תה. הסינהאליים לא היו מוכנים לעבוד במלאכה הקשה, ואת מקומם תפסו חיש מהרה הטמילים. באחד מעיקולי הדרך מתנוססים שלטים גדולים המבהירים שהחלקות הנרחבות משני עברי הכביש שייכות לרוטשילד. בכמה מאחוזות התה פועלים מרכזי מבקרים שבהם ניתן לראות כיצד פורקים את העלים, מחמצנים

דוגמה לסינקרטיזם (ניסיון ליישב ואפילו למוזג בין אמונות שונות ולפעמים מנוגדות) המיוחד המתקיים בין הרת הבורהיסטית לרת ההינדואית בסרי לנקה. עובדה זו לא מנעה ממחלת הנמרים הטמילים, שהם דווקא הינדים, להטמין פצצה בכניסה למקדש. בפיוע שאירע בשנת 1998 היו קורבנות רבים בנפש. חלק מבניין הספרייה, שאכלס כתבים עתיקים ביותר, קרס.

לו הייתי רוטשילד

קנדי היא מרכז מלאכות יד רבות. העיר התפרסמה במיוחד בעבודות הבטיק המסוגגנות שלה. בטיק הוא שיטת ציור על בד בעזרת שעווה. השעווה המוולפת על הבד נצמדת לאריג ומונעת את צביעתו בעת טבילתו בצבע. ניתן לעשות את התהליך בכמה שלבים ולזכות בדוגמה שבה צבעים אחדים. לאחר הרחת האריג והסרת השעווה ממנו מתקבל בד שעליו הדוגמה המצוירת. במרכזים שונים הפוזורים ברחבי העיר רוכנות עשרות נשים על יריעות בד מתוחות ומוליפות מתוך משפכים קטנים שעווה מותכת. התוצאות המתקבלות מדהימות ביופיהן. לצד מרכזי הבטיק, קנדי היא אחד המקומות הטובים ביותר באי לרכוש אבני חן.

מסופר שכבר סינבר, המלח המפורסם מסיפורי אלף לילה, גילה את סודות אבני החן של האי. באחת מהפלגותיו מצא חוף שכולו זרוע אבני חן. הוא התרגש כל-כך, עד שקרא למקום סרנדיפ (הכינוי הערבי לאי, שיבוש של המילים סרן = אבני חן ורויפ = אי). מאכן נולדה המילה Serendipity - החווה שבגילוי דברים במקרה.

הדרך מקנדי אל העיירה נורה אלייה (Nuwara Eliya, 1,889 מטרים) חוצה את מטעי התה המפורסמים של האי. הרכסים הולכים ומתגבהים בהדרגה, וחלק גדול מהם מכוסה שמיכה קטיפתית רכה של מטעי תה. הכביש מתפתל בין כפרים קטנים ומשקיף על נוף שלא אחת טובל חלקו בערפילים שרק מוסיפים לו הוד. בסטייה קטנטנה מהדרך אפשר לשבת במסעדה חביבה ולחזות בשצף המים של מפלי רמבודה (Ramboda) הסמוכים. לא אחת ניצבות בין השיחים קוטפות תה. בוריות רבה הן מורטות את